

kom dela za spomenik padlim vojakom. Visokega gosta je pozdravil na trgu pred cerkvijo na Brezjah predsednik Zveze g. Mirko Ratej s člani glavnega odbora. G. minister se je razgovarjal s predstavniki bojnikov in jim je želel mnogo uspeha.

Drugi dan sta se pa udeležila praznika tudi ban dr. Marko Natlačen in ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

Zborovanje bojnikov pred praznikom

V soboto pred bojniškim praznikom je bila proti večeru seja glavnega in širšega odbora Zveze bojnikov. Zveza šteje 40 skupin in 6000 sodelujočih članov, katerih pa je vsako leto manj radi odmiranja. Tokrat je bilo sklenjeno, da se bodo sprejemali za člane do služeni kadrovc in se bo na ta način članstvo zopet dvignilo.

Blagoslovitev nove postaje in služba božja na Brezjah

Glavni nedeljski bojniški praznik je začel zjutraj s slovesno blagoslovitvijo nove postaje Otoče-Brezje, katero je izvršil po izrečenih pozdravih banu in škofu sam ljubljanski škof

Bog živi našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere...

France Prešeren.

ob navzočnosti odličnih osebnosti in ljudskih množic.

Po opravljenih blagoslovitvenih slovesnostih je šel ves sprevod z Otoč peš na Brezje, kjer je pozdravil pred cerkvijo bana in škofa predsednik Zveze bojnikov s člani odbora.

Ob 10 je bilo zbranih na Brezjah do deset tisoč ljudi. Sv. mašo in pridigo je imel ljubljanski vladika. V svojem govoru je škof poudaril, da so se zbrali stari in mlajši bojniki pri Mariji, da jim izprosi pri Bogu mir, svobodo in red, da bomo zamogli tako izpolnjevati dolžnosti, da si zaslužimo večno življenje. Po sv. maši je po odigranju ter odpetju žalostink opravil škof dr. Rožman molitve za padle vojaše, nakar je zaigrala godba ponovno žalostinko in je sledil razhod.

Po svetu

Kardinal ljudskih kuhinj, tako imenujejo Parizani sedanega svojega nadškofa kardinala Suharda. Suhard je naslednik slovečega kardinala Verdierja, ki se je proslavil s svojim delom med delavci, zlasti z gradnjo cerkva v pariških predmestjih. Toliko jih je bilo zgrajenih, da je nadškof Verdier dobil značilen naziv: kardinal 110 cerkva. Njegov naslednik Suhard je vreden dedič njegovega duha in nadaljevalec njegovega delovanja. To je pokazal v težkem času, ki so ga preživljali Parizani med vojno in po zasedbi Pariza. Kardinal Suhard ni hotel zapustiti svojih vernikov, marveč je ostal med njimi, da jih je bodril ter jim pomagal. Ko je po zasedbi Pariza začelo primanjkovati hrane, je kardinal s pomočjo sester sv. Vincencija in drugih verskih redov ter krščanskih društev organiziral ljudske kuhinje, ki so delile hrano vsem, ki so trpeli pomanjkanje. Nič se ni vprašalo, kateri veri ali kateri stranki kdo pripada, pomagalo se je vsem. Kardinal je sam vodil to delo ter nadzoroval ljudske kuhinje. To veliko delo krščanske ljubezni je kardinala zelo priljubilo med siromašnimi sloji Pariza, ki so nadškofa Suharda poimenovali s častnim nazivom »kardinal ljudskih kuhinj«.

Osvoboditev Jeruzalema je eden izmed vojnih ciljev, za kojih uresničenje se Italija voj-

skuje. Palestina z Jeruzalemom je sedaj pod nadoblastjo Angležev. Do svetovne vojne, ki se je začela leta 1914. ter se končala leta 1918., je bila Sveta dežela včlanjena v turško državo. Zmaga zaveznikov — Anglije, Francije, Italije, Amerike — je zelo omejila turško državno ozemlje. Med izgubljenimi pokrajina mi je bila tudi Palestina, ki so jo zasedli Angleži. Glavni nagibi te zasedbe kajpada niso bili verski, izvirajoči iz varstva svetih krajev (Jeruzalema, Betlehema, Nazareta itd.), ki se nahajajo v Sveti deželi, marveč predvsem politični. Palestina je sosedinja Sueškega prekopu, ki je za angleški imperij nenadomestljive važnosti radi pota v Indijo in obrambe te velevažne angleške kolonije. Po tem ozemlju tečejo tudi glavni petrolejski vodi v obmorska pristanišča ob Sredozemskem morju. Iz istih razlogov obrača sedaj fašistična Italija svoje oči v Palestino, da bi jo spravila pod svojo oblast. Če se ji to posreči, bi to bil zelo hud udarec za dosedanje premoč Anglije v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Katoliški krogi Italije pa imajo pri svojih stremljenjih na Palestino zgolj verske nagibe: osvoboditev svetih krajev, ki bi naj prišli pod oblast katoličanov in katoliške Cerkve.

Resno ogrožen položaj francoske kolonije Indokina. Odkar se je Francija predala in

Kratke tedenske novice

Seja naše vlade bo na obletnico sporazuma s Hrvati 26. avgusta v Zagrebu. Ob tej priliki bodo objavljene še dalje časa napovedane uredbe, ki se tičejo predrugačenja našega gospodarskega in socialnega življenja.

Bolgarska vlada je dobila poziv romunske vlade, da se sestane 19. avgusta v Craiovi zastopstvo obeh držav radi vrnitve južne Dobrudže Bolgariji z mejami, kakor so bile leta 1912.

Romunsko in madžarsko zastopstvo se je po tridnevem odmoru 19. avgusta zopet sestalo v Turn Severinu. Na madžarske zahteve glede Sedmograške, ki jih je označila Romunija kot nesprejemljive, je odgovorila romunska vlada z novim predlogom, ki temelji na načelu zamenjave prebivalstva.

Grška križarka »Hella« je bila pri otoku Timos v pristanišču torpedirana od neznane podmornice. Radi potopitve te bojne ladje se je zaostrišlo razmerje med Grčijo in Italijo, ker skuša Anglija naprtiti Italiji krivdo torpediranja.

Razmerje med Italijo in Švico se je zaostrišlo, ker so angleška letala že parkrat preletela švicarsko ozemlje in bombardirala industrijska središča v Gornji Italiji.

Vlada na Slovaškem je prepovedala Slovakinjam pod 40. letom starosti služiti v judovskih hišah.

Na podlagi odloka kanclerja Hitlerja so v zadnjih tednih postopno izpustili iz ujetništva skoro vse poljske ujetnike.

200.000 francoskih delavcev in veliko število francoskih ujetnikov je začelo 17. avgusta v od Nemcev zasedeni Franciji obnovitvena dela, ki bodo trajala dve leti.

Angleški minister za vojne dobave Herbert Morrison je rekel 18. avgusta, govorec o vojnih ciljih Anglije, da se ta pripravlja na svetovno ofenzivo, v katero bo prešla v pravem trenutku.

V Angliji obstoji »česka legija«. Po nemških poročilih pa vsi Čehi niso pripravljeni, da bi se bojevali. Nekaj se jih je uprlo. Zato so angleške oblasti spravile okrog 200 Čehov v koncentracijski tabor.

V Londonu zbrani belgijski ministri, senatorji in poslanci so podpisali zadnjo nedeljo svečano izjavo, s katero stavljajo Angliji na razpolago vse razpoložljivo belgijsko brodogradnjo, mornarje, vojaše, opremo in surovine belgijske afriške kolonije Kongo.

Bivši osebni tajnik ameriškega predsednika Wilsona, polkovnik Beckenbridge, je izrazil v svojem nedeljskem govoru po radu upanje, da bodo Zedinjene države kmalu potegnile meč iz nožnice v obrambo svobode in človeštva. Med Nemčijo in svetovnim zavojevanjem, je dejal, stoji Anglija in Amerika.

Ameriški predsednik Roosevelt in kanadski ministrski predsednik sta podala 18. avgusta skupno uradno izjavo, po kateri je bila sklenjena skupna obramba Združenih držav in Kanade na kopnem, v zraku in na morju.

Ameriški listi pišejo, da je treba govoriti ne le o »bitki za Anglijo«, marveč tudi o »bitkah za Nemčijo in Italijo«.

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

*

Nesporazum. Kmetu Hostniku je pogorelo gospodarsko poslopje. Lahko bi požar še pravočasno pogasili, a tega ni hotel, ker je bil zavarovan. Gasilci so prišli ravno prav, da so ostalo poslopje rešili ognja. Prišel je nadzornik zavarovalnice, si ogledal nastalo škodo in vprašal Hostnika, koliko zahteva odškodnine. »No,« previdno meni Hostnik, »takole okrog 50.000 din boste že odprnili.« »Veste kaj, Hostnik,« je dejal nadzornik, »tako velike vsote bržkone ne boste dobili od nas. Paragraf peti zavarovalne police izrecno dovoljuje, da lahko zavarovalnica plača v gotovini ali pa nastalo škodo sama popravi, to se pravi, da stavbo spet na svoj račun pozida. In mi bomo zidali!« Hostnik je stis-

Končnik mu ni dal izgovoriti, zagrabil ga je okoli pasa, ga nesel pred duri in zavihel in zagural na gnoj. Nato je vrgel še dežnik in klobuk za njim čes:

»Lump! Falot! Zdaj veš, kje so duri! Enkrat še mi poskusi in prestopi mi še kdaj moj prag!«

Počasi se je advokat pobral, odhitel po stezi in za plotom mimogrede obstal ter zagodljal:

»Jaz bom še večkrat prestopil ta prag; pa ti boš zletel iz hiše. Je že moja ta hiša in ne več tvoja.«

Kolikor so ga noge nesle, je hitel po bregu dol. Končnik se je tresel od jeze in trajalo je dobro uro, preden se je spet pomiril.

Čeprav je Tilka svojemu možu zelo v dobro štela, da se je tako močnato zanjo postavil, ji le ni hotelo ugajati, da je Hudnika tako surovo nagnal. Saj je advokata s tem le razkuril, da se bo hotel maščevati; to pa je bilo tem bolj nevarno, ker je bilo po vsem, kakor je advokat Juriju grozil, sklepati, da ima advokat Jurija popolnoma v svoji oblasti.

Tilka se je po pravici bala. Že naslednje dni je dobil Končnik advokatski račun, ki mu ga je poslal dr. Hudnik

17

in ki se je glasil na ogromni znesek šest tisoč in pet sto kron. Nato so prihajala dan za dnem uradna in zasebna pisma, ki so Končnika bolj in bolj razburjala. Pisal je zdaj še več in še daljša pisma kakor zadnje čase, odhajal je skoraj vsak dan od doma in je prihajal vsak dan bolj potet.

Tilko je od dne do dne bolj skrbelo. Prijetno presenečenje zanj je bilo, ko je videla, da je Jurij zdaj spet vsako nedeljo šel v cerkev, in sicer ne le dopoldne k opravi, ampak tudi popoldne k večernicam. Po vsem njegovem vedenju pa je morala sklepati, da je že blizu na kantu. Ali ga je smela v takih okoliščinah zapustiti? Štirje tedni, kolikor je bila obljubila, so se bližali kraju. Če bi jo resno poprosil, naj ostane, bi mu ne mogla odreči. Pa ni rekel nič. Le večkrat jo je pogledal tako otožno in proseče, da ji ti njegovi pogledi niso mogli uiti. Zadnji dan pred njenim odhodom jo je poklical v sobo, sprva se je gojtil z besedo, potem pa je rekel kratko:

»Jutri torej odhajaš?«

Bila je iznenadena in se je obotavljala z odgovorom:

»Da... Mesec je minul.«

»Toda bi vprašal, kaj sem dolžen.«

»Nič!« je odvrnila užaljeno. »Moja služba je taka, da se mi za te kraje ne znide.«

»Dolžen sem ti še dva tisoč goldinarjev, ki si mi jih za doto prinesla.«

sklenila z Nemčijo in Italijo premirje, so zahtevale razne države po francoskih kolonijah. V največji nevarnosti je zaenkrat Indokina, ki meji na Kitajsko, v kateri se že tako dolgo bojujejo brez prave odločitve Japonci. Japonska že dalje časa ogroža francosko Indokino z izgovorom, da jo mora zasesti, ker dobiva kitajski maršal Čankajšek ravno skozi to kolonijo angleške in ameriške vojne potrebe. Japonci pravijo, da bodo zasedli Indokino in potem bodo kmalu kos Kitajcem ter bo dolgotrajne vojne konec. Na mejah Indokine si stojijo nasproti kar tri armade. Na meji kitajske pokrajine Kwangsi so zbrali Japonci več divizij. Kitajci so postavili deset divizij na meji Indokine. 15 km v notranjosti

Indokine pa so zavzele francoske kolonialne čete v moči 50.000 mož svoj obrambni položaj. Francosko brodogradništvo je izplulo iz pristanišč Indokine. Japonci pa so zbrali močne pomorske enote v zalivu Tongking. Kitajski maršal Čankajšek je razglasil, da bo priskočil na pomoč Indokini, če bi bila napadena od Japoncev. Kitajci poudarjajo, da Japoncem ne diši samo francoska Indokina, ampak bi začeli iz te pokrajine ogrožati najvažnejšo angleško obmorsko trdnjavo ter mornariško oporišče Singapur v vzhodni Indiji. Položaj Indokine je zelo resen in bo prišlo do čisto novih vojnih zapletitjav, ako se Francozi in Japonci ne bodo mirno pogodili.

lir, po drugi strani pa bi lahko sprejemala vso sudansko bombažno proizvodnjo.

Sudan, ki je devetkrat tako velik kakor današnja Italija, a šteje le šest milijonov prebivalcev, ima za to državo torej velik gospodarski pomen. Med poljedelskimi kulturami v poplavnem ozemlju Nila in na 60.000 ha makvanskega ozemlja, ki ga umetno namakajo, je bombaž na prvem mestu, omeniti pa je tudi sudanski sezam, zemeljske oreške, gumi arabikum, dateljne, različne vrste lesa. Med živino je omeniti nad milijon velblodov, 400 tisoč mežgov, poldrugi milijon glav govedi, pet in pol milijona ovac in koz. Angleži se niso nikoli posebno zanimali za sudanske zemeljske zaklade, toda po italijanskih navedbah so tam znatna ležišča bakra, železa in svinca, a zlato pridobivajo še danes s preprostimi sredstvi.

Zunanja trgovina anglo-egiptskega Sudana je bila v zadnjih letih večinoma v ravnovesju. Izvozu bombaža, kož in drugih njegovih proizvodov, je uvoz tekstilij, strojev, sladkorja in premoga za rečno plovbo prilično ustrežal. Največji delež je imela v zunanji trgovini Sudana Anglija, ki je skupaj z južno Afriko in Indijo prevzemala skoraj vso nje-

Od Italijanov ogrožene angleške kolonije v Afriki

Kdo je gospodar v Afriki?

Ogromni svetovni del Afrika je porazdeljen na kolonialno posest, katera pripada: Angliji, na drugem mestu je Francija, sledijo pa še: Italija, Portugalska in Španija.

Italijanski osvajaški cilji

Angleške afriške kolonije so bile čisto varne, dokler se je borila z njo Francija. Kakor hitro pa se je Francija vdala ter si izprosila premirje, je začela Italija od severa in vzhoda ogrožati one velikanske dele Afrike, v katerih gospodarijo Angleži.

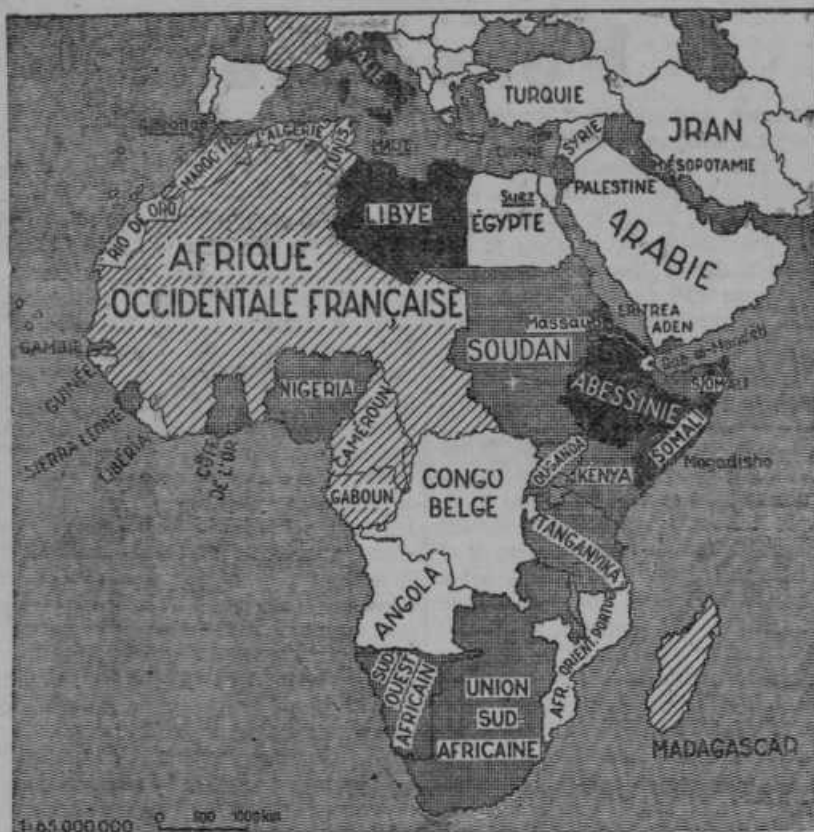
Pred vstopom v vojno ob strani Nemčije je zahtevala Italija od Anglije prost prevoz skozi Sueški prekop in od Francije pa pristanišče Džibuti v francoski Somaliji na vzhodni afriški obali, od koder pelje ozkotirna in edina železnica v italijansko Abesinijo do njene prestolnice Addis Abebe. Ker na ti dve zahtevi nista marali pristati ne Anglija ne Francija, so se Italijani lotili nasilnega vdiranja v angleški Sudan v osrednji Afriki in v angleško Somalijo na vzhodu.

Napad na omenjeni angleški koloniji je Italijanom omogočen na Sudan iz njihove Libije od severa in od vzhoda iz Abesinije. Angleško Somalijo si pa skušajo italijanske čete osvojiti iz Abesinije in iz italijanske Somalije. Cilj italijanskih bojov na vzhodu Afrike je: spojitve njihove Somalije z angleško in francosko.

Gospodarski pomen Sudana

Anglo-egiptski Sudan, ki se razprostira med obema velikima italijanskima kolonialnima področjema, Libijo in italijansko vzhodno Afriko, ne vzbuja zanimanja italijanskih go-

spodarskih krogov šele od danes, ko je postal vojno ozemlje. Italija bi s svojo industrijo lahko zadostila vsej sudanski uvozni potrebi, ki znaša letno tri milijone egiptskih

Molčala je. Čez nekaj časa je dejal po sili:

»Zal sem vtaknil ta denar v gospodarstvo, ne da bi ga bil dal zate vknjižiti. Strašno mi je sitno in sram me je, ker ti ga zdaj ne morem vrniti... Jutri bom prijavil konkurz.«

»Za božjo voljo,« je vzkliknila, »ali je tako daleč? Kako je to mogoče?«

Srdito je zaškrtal z zobmi, si segel v lase in šele čez nekaj časa je rekel z muko:

»Ta lump, ta Hudnik me je spravil v dolgove. Za najbolj nore špekulacije me je nagovoril, tako da sem vsakokrat zgubil. Najbolj bi mi bila še parna žaga šla; toda odkar je les padel, imam tu tudi samo izgubo. Pri cementu, pri apnu, pri opekarni pa sem se povsod zašpekuliral. Zdaj sta mi dve menici zapadli, ki ju ne morem plačati.«

Tilka je bolestno vzdihnila.

»Najbolj mi je hudo, da sem tebe spravil ob tvojih dva tisoč goldinarjev.«

»Jaz nimam več pravice do tega denarja,« je rekla; »saj sem ga otrokoma zapisala.«

»Otroka sta umrla.«

»Dedič je oče.«

»Ali naj tega denarja potemtakem ne prigrasim v konkurzu?«

»Ne. Na noben način ne... Koliko pa je prav za prav dolgovi?«

»Več kakor je vredno vse posestvo. Meni ne ostane nič kakor obleka, ki je na meni.«

»Moj Bog!... Ko bi človek mogel pomagati!«

Izgovorila je te besede s tako sočutnim glasom, kakor ga ni še slišal od nje, kar je bila na Ledinah. Tedaj se mu je zdelo, da bi mu bilo treba le besedo reči pa bi jo nagovoril, da bi ostala in ne le ostala, ampak mu postala zopet kakor nekoč...

Toda ne, na to ni smel več upati. Po vsem videzu je imela Tilka službo, ki je morala biti zelo dobra in izvrstno plačana. On pa ji ni mogel ničesar nuditi, niti ni bil v stanu, da bi jo redil in oblačil. Videti je, da je na dobro vajena; pri njem pa bi jo čakalo le pomanjkanje.

Tista grda beseda, ki jo je bil Hudnik zadnjič izrekel, češ da bo beraško malho za njim nosila, ga je ko trn bodla v dušo. — Ne, teh križev ni mogel valiti še nanjo. Pozneje bi se utegnila kesati, če bi ostala pri njem, očitala bi mu, da jo je pahnil v bedo — pa bi bile zadnje reči hujše od prvih... Ljubezen, ki ga je z vso silo vlekla k njej, ga je obenem tudi odvrčala, da ni mogel in ni hotel žene prikleniti na svojo nesrečo.

Ko je še molčal, je Tilka dejala:

»Prihranila sem si štiri tisoč kron in, kolikor mi je znano, bom še po očetu dobila dva tisoč goldinarjev. Ta denar bi lahko dala. Vsaj za eno menico bi bilo menda dovolj.«

nil pesti. Toda kaj je hotel! Dobil je sicer novo, lepo gospodarsko poslopje, kljub temu se je pa neznansko jezil. — Čez leto dni je spet prišel v vas zavarovalni agent. Komaj pa je odprl usta, že ga je Hostnik nahrnil: »Ven, ven, ne maram nič več slišati o vašem zavarovanju! Presneti mestni škrici!« »Toda, Hostnik, jaz bi vaše življenje...« »Sama sleparija! Ven, ven!« »Ampak, mogoče bi zavarovali svojo ženo Lizo,« vpije agent že pri vratih. »Lizo? Kako pa je to?« Agent se potrudil, da mu na čim bolj umeven način raztolmači. Toda čim dalje govoril, tem bolj je Hostnik razburjen. Slednjič bruhne iz njega: »Jezik za zobe, salamenski ušivec, bi me rad spet naplahital, kaj? Če mi Liza